

Dopis Václava, 16. 9. 1985

Milá Jitko,

tak jsem Tě dneska viděl v televizi (za zajímavých okolností, o nichž Ti řeknu raději až ústně). Bylo to už třetí pokračování a bylo to samozřejmě v jinou hodinu, než kterou jsi mi udala. A musím říct, že jsi se mi moc líbila! Byla jsi hezká (jsi zřejmě fotogenická), apartní, suverénní, mluvila jsi souvisle a smysluplně, měla jsi hezký hlas, byl jsem pyšný, že ta sympatická paní doktorka tak trochu patří mně. A taky jsem Ti záviděl: já když se někdy vidím na obrazovce (v Čs. televizi to naštěstí často nebývá), jdu si strašně na nervy — ten huhlavý mudrlantský hlas, ten podbradek, ta zvrásněná tvář, atd. atd. Pokud jde o program jako celek, byl docela vkusný, žádné zřetelné hovadiny tam nebyly [...]. Tys neřekla nic, za čím bys nemusela stát, a pokud by se dalo říct k tomu tématu něco, co jsi neřekla nebo říct nemohla, nemusíš se tím trápit.

Jinak pokud jde o mne: od středy tu nikdo nebyl, takže jsem si měl napsat pár drobností, nicméně že bych se byl rozjel k nějakému důležitějšímu psaní (pohnul například s hrou), to říct nemám.

Na Tebe myslím samozřejmě velmi často, jsem rád, že Tvůj poslední dopis i Tvůj hlas v posledním telefonátu pro nás byly už lepšího rozpoložení, částečně za to vděčím zřejmě i tom, že Tvůj šéf se k Tobě nakonec zachoval laskavě. [...]

Doufám, že soustředění Tvé psycho-skrupin úspěšně probíhá a držím Ti palce!

Líbe Tě V.

Samozřejmě jsme měli obavu, jaký dopad v mé práci bude mít naše profláknutá srpnová cesta. Byla jsem zvědavá, kupodivu ne neklidná. Skála mi fandil, tam nic nehrozilo. Spadali jsme ovšem pod psychiatrickou kliniku, a tam by mohlo.

Vzpomínám, jak profesor Dobiáš na semináři jen suše konstatoval: „Á, NAŠE KRIMINÁLNICE!“ a bylo.

Někdy počátkem podzimu přijel V. za mnou do Prahy. Otevřeně a s pocitama viny, tak jak bylo jeho zvykem, informoval o šokující zprávě. Na Hrádeček přijela slečna Langerová, zvaná Tlustoška. Byla těhotná a otcovství přikla jemu. V situacích, pro něž moje duše zrovna nemá kapacitu, se jakési ochranné pravitko vzpříčí u hlasivek a oněmím. Dramatický

dramatik se z mého němého ustrnutí odebral spát do Stříbrného blesku na panelákové sídliště. Praha 10, Tulipánová ulice. Ráno bylo moudřejší.

Několik měsíců poté a po narození miminka Václava jsem byla už naprosto při smyslech. Samozřejmě V. nebyl tak úplně nevinný. Nicméně. Neměl nijakou jistotu a byl vystaven velmi nepříjemnému vydírání. Podnikla jsem supertajnou akci, se kterou kupodivu matka souhlasila. Zařídila jsem po dlouhém vyjednávání s kolegou, výborným genetikem, vyšetření otcovství. Přišel výsledek, ze kterého jsme se radovali. Pravý otec se k otcovství přihlásil a nebyl k tomu pro něj žádné překvapení. Ani pro nás. Je to náš přítel. A mnohokrát jsme nepříjemnou situaci společně předtím probírali. Kde jinde než v naší době na rohu Lipové, zvané Uterus. Jak se ukázalo, byla matka Markéta Langerová, dvojnásobná agentka Stb. Pod krycími jmény Kokoška a Kája. Stejně jako její otec, profesor revmatologie. Umanuté si přála, aby byl hlavně otcem jejího dítěte. Kdyby se tenhle kolotoč nepovedl, vozil by Václav kojeneckou vodu na jakousi chatu ještě hodně dlouho.

Dopis Václava, 28. 9. 1985

Milá Jitko,

od svého odjezdu z Prahy jsem si v duchu osnoval obsáhlý analytický dopis, v němž bych se pokusil zachytit spád svých myšlenek, jak se mi honí hlavou po našich posledních událostech. Teď, když konečně k dopisu usedám — je sobota, noc — zmocňuje se mne strach, že to vše nebudu schopen adekvátně vystihnout a vůbec nějak přehledně a výstižně napsat a že se dopustím různých nových nešikovností nebo neomaleností. No nic, nebudu se kontrolovat či cenzurovat, ani pokoušet o nějakou literární stavbu, ale budu prostě bušit do stroje to, co mne právě napadne. Buď, prosím, tolerantní, neber mě za slovo a přičti si k tomu, co napíšu, známou pravdu, že to hlavní člověk beztak nikdy napsat nedokáže.

Abych — nicméně — přeci jen vnesl do svého psaní určitý pořádek, začnu tak trochu chronologicky, totiž reakcí na Tvůj dopis, který jsi mi napsala bezprostředně poté, co jsem Ti oznámil „tamto“. Především je to dopis moc hezký — pokud je vůbec přiměřené mluvit o „kráse“ v takovéto souvislosti — tím, jak je autentický, upřímný, obsažný. K některým jeho jednotlivým myšlenkám či bodům: 1) Nejde samozřejmě o žádnou „Markétu“. Markéta — jak

jsem se Ti pokusil vysvětlit – podobně jako Marie, Amálka, Renáta, neteř ze hry „Spiklenci“ (jméno jsem zapomněl), Polly, tj. různé dívky z mých her – je možná – snad – nevím – nějaký můj zasutý sen o zrazované dívčí nevinosti, daleko víc je to však prostě jen určitý dramatický trik či návyk: prostě se mi hodí ty všechny hajzlíky – chlapy ze svých her konfrontovat s věčně podváděnou a nic nechápající dívčí odevzdaností a naivitou, dávám mi to prostě vděčné dramaticko-situační možnosti. S tím nemá to, o čem teď uvažujeme, pochopitelně nic společného. Do mého života nevstoupila žádná nová ženská (a tím méně nějaký symbol nevinosti), vstoupilo-li do něho něco, tak pouze já sám v té své nejhorší podobě. [...] 2) Nejvíce mne na Tvém dopise trápí pasáže, z nichž vyplývá, že mi nelze věřit, že se zhroutil svět Tvé důvěry ve mne. Chápu, že se to tak jeví, zvláště ve chvíli prvního šoku. [...] Že Ti dříve nebo později všechno řeknu, to posléze taky víš. A že jsem Ti o těchto věcech neřekl hned, což byl hlavní důvod zhroutení Tvé důvěry ve mne, mělo své důvody: měl jsem strach, že bys to brala vážněji, než je přiměřené, což bych – dodávám – plně chápal, ale chtěl jsem Tě šetřit. Atd. atd. 3) Myšlenka, že to je trest za to, že jsi se tehdy rozhodla tak, jak jsi se rozhodla (za mého bezděčného přispění), což v Tobě upevňuje víru, je – mým i bohužel říct, i když bych Ti to měl asi spíše vyvracet – správná a hluboká. Předpokládal jsem samozřejmě, že to bude s tím v tomto kontextu, fascinuje mne však pokora, s níž to říkáš. Vyšší vůli neznáme, nicméně pokoušíme-li se jí takto vnímat, je to dobré, je to známkou, že jsme připraveni začínat vždy u sebe; což mi připomíná – odpusť mi ten příklad – dobu návratu z vězení, kdy jsem byl přímo zahlcen pocitem, že za to, co mne potkalo, můžu já a že to je jen přirozený trest za můj způsob dřívějšího života. Mé dopisy z vězení č. 129 a 130 se sice týkají událostí z úplně jiné sféry, nicméně pokouším se v nich rozebrat důvody, proč je nutné u každého neštěstí, které nás potká, přejít od hledání příčin „vně nás“ k otázkám po tom, co v nás mohlo eventuálně to neštěstí vyvolat. Já Tvé tehdejší rozhodnutí nikdy neodsuzoval, plně je chápal, a dokonce k němu přispěl, jsem tedy poslední, kdo by Ti je vyčítal, nicméně nemohu se ubránit pocitu, že způsob, jakým jsi teď dala dohromady jedno s druhým, je nějak – jak to říct? – prostě nějak křesťansky smysluplný. Je to paradoxní (paradoxů je tu objevuje ostatně mnoho), ale zdá se mi, že neštěstí, které jsem Ti

způsobil, mi rozkrylo v Tobě cosi, co mi Tě nově přibližuje. Špatně jsi pochopila – nebo já to špatně vysvětlil – tu věc, že šlo o „akt zoufalství“. Ze zoufalství nešuká ani střízlivec, ani opilec. Nebyl to akt zoufalství, byl to akt „bytí mimo sebe“, schizofrenický akt opilcův, okamžitá nesvéprávnost či co. Což je samozřejmě na pováženou, vinu to nezmenšuje, ba možná zhoršuje, ale nejde o zoufalství. Zoufalý jsem byl, to je pravda (daleko víc, než se zdá z mých tří letových žárlivých dopisů z té doby), to zoufalství přispělo k tomu, že jsem chlastal víc než chlastávám, že jsem byl křesťovité atd. atd., zkratka zoufalství přispělo k celkovému mému tehdejšímu stavu a tím i k možnosti nepředložených činů, resp. činů, které dělám proti své vůli, a dokonce s odporem k tomu, že je dělám. Věc sama ovšem žádným činem zoufalství nebyla. Viny na Tebe nesvaluji!!!! Můžu za to já; za své stupidní žárlivé trápení, nepochybně bezdůvodné nebo aspoň nepřiměřené, za svou neschopnost je ovládnout, za své opilectví i konečně za své chování v opilosti. [...] Co v tom tedy vlastně bylo? Nevím. Snad hejskovství. Snad náhlý záchvat potřeby rozbit všechny příkazy super-ega a chovat se aspoň minutu NAHODILE, snad potřeba vylézt ze sebe sama – jedno jak, s kým, kde – a z celého světa svých zábran, svého stupidního „brání si všeho na sebe“, své odpovědnosti, z celého toho světa svého vnitřního hoře, světa, který stojí na jakémsi roštu skrupulí všeho druhu. Snad to byl záchvat onoho „ne-chlapství“ či infantilismu, o němž jsi mi vedla tak hezkou přednášku. Věčně nesoucí jakousi odpovědnost za svět – zatoužil jsem možná na okamžik po výletu do prostoru chemicky čisté neodpovědnosti, ba co víc, chemicky čisté svévole. Znovu se mi vnučuje slovo NAHODILOST. Ztročen pořádkem a pořádkumilovností, stal jsem se – opilý – na okamžik jakýmsi anarchistou či nihilistou, který dělá nikoli to, co nemá, ale prostě COKOLIV. Tolik tedy na okraj Tvého dopisu. Je hluboký, čistý, znovu opakují: moc mi Tě přibližuje – i když věčně obsahuje vlastně pravý opak toho, co by Tě mně mělo přibližovat: totiž deklaraci Tvého zklamání ze mne.

Na tenhle dojem z Tvého dopisu přímo obsahově navazuje můj celkový dojem z Tebe během těch tří dnů: imponuje mi, jak jsi to nesla, prožívala, reflektovala. I kdyby nás to mělo rozpojit, což se, doufám, nestane, nic to nemění na tom, že to velice prohloubilo můj respekt k Tobě. Zdá se mi, že každou novou katastrofou a každým

kteřou velmi hluboce prožíváš Ty (což jsem samozřejmě od začátku věděl, že bude). Nebojím se, že si přes dítě oblíbím matku. Mám přesně opačný strach: že si přes matku zprotívím dítě. Což by — zdá se mi — bylo dost odsouzeníhodné.

Zajímavá věc: od návratu z Prahy nemám deprese. Lze to vysvětlit různými způsoby. Jedna možnost: zbavil jsem se balvanu tím, že jsem Ti tu věc řekl. Dost přízemní důvod. Druhá možnost: jsem rád, že jsi to tak statečně zvládla. Rovněž dost přízemní důvod. Jiná možnost: jsem rád, že — jak se zdá — vše špatné je k něčemu dobré, že i tahle hloupá, trapná, nesmyslná, bezdůvodná a neobhajitelná zrada s nedozírnými následky, jak se říká, cosi posunula k lepšímu, že ses mi vyjevila zatím v jedné ze svých nejlepších a nejhlubších poloh (aspoň z těch, které mi bylo dovoleno poznat), že Ti díky tomu nějak lépe rozumím, líp do Tebe vidím, že se mi zdáš být jaksi bohatší, otevřenější, pravdivější, díky čemuž Tě mám víc rád, víc si Tě vážím, víc si od našeho vztahu slibuji. To by byl docela dobrý důvod. Další možnost: mám divný pocit, že teď miň žálím. Doufám, že to je proto, žeš mluvila tak, jak jsi mluvila, například o svém rozhodnutí skoncovat s koketováním, že to je zkrátka proto, že v té neplánované a neúmyslné zkoušce jsi obstála jako ta, která — zdá se — mne má opravdu ráda a u níž tedy opravdu nemám důvod žárlit. Horší by bylo, kdyby to bylo proto, že jsem si v poslední útelem a jeho vyjevením jaksi vykompenzoval vše, čím jsem se cítil být Tebou soužen. To by nebylo moc dobře — znamenalo by to totiž, že uvažuji v kategoriích „když ty takhle“ a „já takhle“ nebo „ted' jsme si fit“. Což, jak uznáš, by byl trapas, nejen principiálně, ale i pro všestrannou nesrovnatelnost Tvých a mých činů: Ty jsi vědomě, střízlivá a po dlouhou dobu píchala špendlíčkem, já jsem nenaplánovaně, ožralej, jednorázově máchnul kladivem. Velikost hříchu, jeho motivy a jeho dosah jsou v obou případech tak totálně různé, že jakékoli srovnání jednoho s druhým by bylo zcela nejapné. Tys nedělala (zřejmě) objektivně nic zlého, já to velice odsíral. Načež jsem udělal já něco skutečně objektivně zlého, co jsem ale — aspoň v tom okamžiku — subjektivně vůbec jako zlé nevnímal (vůbec to nevnímaje). Já se užíral napúl bezdůvodně — Tys to bezdůvodně užíráni souvisle přiživovala, načež jsem Tě zranil a způsobil Ti — sice jednorázově — užíráni opravdu důvodné. Kdyby ty dvě věci měly spolu nějak kauzálně souviset, byť v mém podvědomí, nebyl bych moc rád, protože by to svědčilo o tom, že jsem v podstatě vůl. Ať

tak či onak, cítím se teď docela dobře, a mám-li nějakou starost, pak jenom starost o to, co se děje s Tebou a v Tobě, jestli to nevzalo nějaké nové a příkré obrátky, jestli se příliš netrápíš, jestli jsi se na mne definitivně nenasrala atd. apod. V kteréžto souvislosti musím ovšem dodat jednu poznámku, která opět potvrzuje mé dávné teorie o tom, že chlap je trochu jiný druh člověka než ženská: **kdybys Ty udělala mně to, co já udělal Tobě, prožíval bych to jako zradu nekonečně horší, než je ta, kterou já spáchal na Tobě.** Je to nespravedlivé, kruté, nelogické, ale nemohu si pomoci, jeví se mi to tak: ať už chlap u chlapíka je něčím trochu jiným než u ženské. Tím nejvíce — proto, sám sebe omlouvat či svou vinu bagatelizovat, když se jedná o ten tak na okraj, pro úplnost a pro pořádek. Proč jsem tak je, nevím. Jediné vysvětlení, které mne napadá, je toto: **kdyby vztah muže a ženy nebyl bytostně asymetrický, kdyby muž a žena měli stejné pojetí světa, týž druh myšlení, tutěž strukturu sexuality, atd. atd. atd.,** kdyby tedy byli nejen rovnoprávní, ale navíc STEJNÍ, byl by život šílená nuda a 99 % z toho dramatického obsahu života, kterému se říká láska, by bylo v prdeli. Othello by žárlil, i kdyby byl sám děvkařem, a žárlil by jaksi přirozeněji, než jak by směla žárlit Desdemona, i kdyby se jen docela málo a neškodně a jednou spustila s Cassiem nebo s kým. To její malé spuštění by bylo jaksi — aspoň pro muže či v jejich očích, když už ne u ženských — přeci jen horší, než nějaké nahodilé kurvení Othellovo s kurtizánou mezi dvěma bitvami. Snad to souvisí s tím, že bitvy vedou spíš Othellové než Desdemony. Co chci říct: Tvé neštěstí chápu a prožívám s Tebou jednak jako člověk, který se umí do Tebe aspoň částečně vžít, protože Tě zná a má Tě rád, jednak proto, že si umím představit, jak já bych byl zoufalý, kdybys mi totěž udělala Ty. Nicméně toto dvojí vžití a spolu-prožití nemění — je to blbé, trapné, ale je to tak — nic na tom, že v mém mužském citění je můj prohřešek zakoušen jako nepoměrně bezvýznamnější, než jak by v něm byl zakoušen týž prohřešek u Tebe. Proti tomuhle se budeš samozřejmě bojovně bouřit, všechny ženské se proti tomu bouří, nejvíc feministky, které učí, že svět je tyranii mužů a že muži vládnu světu proto, že jsou jen zakrnělejší mutací žen (o tomhle existuje vážná americká kniha!), chápu Tvé bouření, ptám se Tě však: opět: znovu: umíš si představit tu nekonečnou nudu, kterou by byla láska, kdyby měli chlapi i ženské v tomhle bodě přesně totěž vnímání, citění a chování? Vždyť to je součást

Milá Jitko,
jsem tu už skoro týden sám jako poustevník, zítra ráno se chystám na poštu, a tak čas dozrál k tomu, abych Ti podal o sobě stručnou zprávu: většinu času si čtu... Čtu mnoho knížek najednou, jak je mým zvykem, literaturu hermetickou, Bibli, literaturu o Faustovi a podobně. Zdá se mi, že čas letí příliš rychle, což je dost zajímavé na pozadí okolnosti, že se (aspoň tady) vůbec nic neděje. Jistou interpunkci, předělující mi den, tvoří pravidelné každodenní házení klacíku Goldě, poslouchání rádia (cizího), jogínské cvičení. Snažím se málo jíst a nepít, což se mi celkem daří, i když ne tak, jak bych chtěl. Jako příklad uvedu dnešek: předsevzal a naplánoval jsem si, že sním za celý den jen tři vejce a nic jiného. Jedno vejce jsem snědl ráno, k němu vypil čaj se sacharinem, přes den jsem nejedl ani nepil nic, večer po jógování jsem chtěl sníst zbývající dvě (natvrdo uvařená) vejce. A co se nestalo: vzal jsem si k nim kousek chleba, protože bez něj mi nechutnala. Pak jsem měl ještě hlad. Tak jsem snědl ještě kousek sýra a kousek salámu. Chtělo se k tomu něco pít, čaj jsem nechtěl, protože bych po něm v noci nespál, tak jsem se rozhodl pro sklenku vína. Ta ve mně vyvolala chuť na sládky. Tak jsem snědl ještě kousek perníku. Ten ovšem povzbudil chuť na víno. Měl jsem půl láhve, nalil si další sklenku a zjistil, že pivo v láhvi zůstal jen zbytek. Jak víš, nemám rád zbytky. Tak jsem dopil láhev celou. Pak jsem měl dvě hodiny výčitky svědomí, že jsem porušil svůj plán. Pak jsem se s tím vyrovnal. A tak podobně každý den. [...] Ty máš, předpokládám, život pestřejší. Možná budeš čekat zítra na poště o tom od Tebe zpráva.

Mysli na mě v dobrém!

Líbe Tě Vašek

Pokoušení bylo mnohem dramatictější. Faustovské téma je démonické. Temným způsobem nebezpečné. Měl z toho strach, ale zároveň ho to už léta přitahovalo. Říkal mi, co všechno se různým autorům přihodilo, když hru psali. Stejně, jako když někdo píše Requiem. Psal na jeden zátah. Na Hrádečku sám. Ví, že se mu tam děly podivné věci. V noci padal ze schodů. Měl těžké stavy, které ho ale vlastně velmi inspirovaly. Vždycky dával do her něco kojotího, pořouchlého, vtip, který byl směšný jen pro něj. Nebo pro obzvlášť citlivé a nastražené diváky. Ví, jak se veselil, když Foustkovi nechal zplesnivět a smrdět nohy.

11. 10. 1985 — Hrádeček. V. je rozržitý, duchem u své nové hry. Zpráva, že přijede Olga, mě nepotěšila. Večeře slavnostní, šampaňské.

12. 10. 1985 — Procházka s V. a Tomem. Ostružiny a houby. Tomášek si celý den hraje s dětmi. Večer posezení s Krobovými a jejich přáteli. Depresivní V. též. Odpolední dobrodružství z nové hry. Václav mi ji předčítá.

13. 10. 1985 — Dop. v posteli. Čtu všechno možné. Třešňáka, Romulusa a Remus?? Kriseovou, Ryby Raky. Odpoledne procházka s Andruškou Krobovou. Celková nálada podzimní. Večer přijíždí Olga. Čínská večeře a šampaňské.

Druhý den jede Olga s Honzou do Prahy. V jedenáct končí ostraha. Čtu zápisy Terezy Kohoutové z New Yorku, okopávám a pleju brambory, pokecám s Andrejem Krobem a Sylvou. Do Prahy. Přijíždí Tom — Hrošík ze svého prvního skautského výletu. Plný dojmů.

Vaškův dopis po Pokoušení

Milá Jitko, má krasavice, má láska, má dáblice,

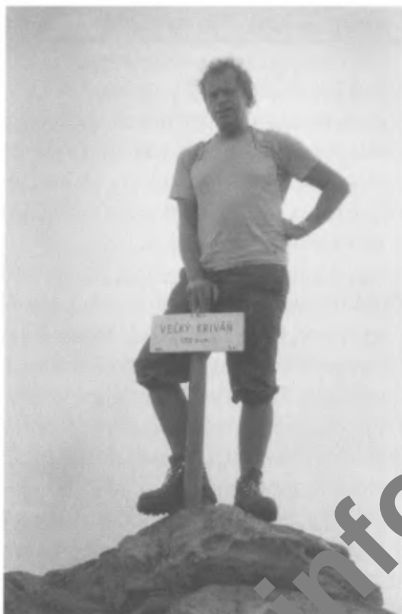
jak už ze samotného tohoto oslovení vyplývá, jsem dost ožralej.

Je středa, 23.45, je tu návštěvou Michal Hýbek, který se mnou cosi natáčí a kterého chápu především jako spojku k Tobě. Zítra Ti má vpodvečer předat z ruky do ruky kazetu, obsahující 90 minut povídání Tobě, což je nový způsob naší komunikace, který jsem vymyslel a který je jakýmsi mezistupněm mezi dopisem a osobním hovorem. Dnes jsem se Ti nedovolal, moc mě zajímalo, co je s Tomáškem, možná se Ti dovolám zítra, až povezu Michala na autobus. Dám mu dvě stovky, aby měl kapitál na to Tě za každou cenu najít, ať už kdekoli. Správně by Ti měl tu kazetu zítra, tj. ve čtvrtek vpodvečer nebo večer, předat, Ty by sis ji měla správně poslechnout, ať už ve čtvrtek večer nebo v pátek ráno [...] a až Ti budu v pátek kolem půl druhé telefonovat, měla bys ji mít už správně vyslechnutu. Já se samozřejmě pokusím — ale nepsal jsem to už? — dovolat se Ti už zítra, to jest ve čtvrtek odpoledne, až povezu Michala na autobus. Jsem zvědavěj, co je s Tomáškem

„Dobyl jsem vrchol!“
(lanovkou).

Malá Fatra, Velký Kriváň,
1708,7 m. n. m. Václav má nové
pohorky, pumpky a batůžek,
18. července 1986

Foto: Jitka Vodňanská

Podařilo se!
Svobodně, vzdušně, sami
pro sebe. Cesta na Slovensko,
Malá Fatra, červenec 1986

Foto: Jitka Vodňanská

FRONDA (25. ČERVENCE — 1. SRPNA 1986)

Lenka Procházková byla neobyčejně akční a zamilovaná. Napsala filmový scénář. Na statku u Vaculíkova přítele, koňáře Josefa Zemana, rozparcelovala statkářovu půdu a nechala vybudovat malinkaté mansardičky pro budoucí herecký ansámbly. Na záchod se procházelo nádvořím s koňma. Připomínalo dětské zážitky z ohrady plné bejků. Nedělalo mi to dobře. Kůň je asi desetkrát větší než já.

FRONDA. Režie: Andrej Krob. Kamera: Andrej Krob. Herci: Václav Havel, Ivan Halaš, Dáša Lantayová, Milan Šimečka, Martin Šimečka (který mě okouzlil a jezďou na koni), Eda Kriseová, Ivan Klíma, Ludvík Vaculík, Milan Jungmann, Karel Pecka, Trefulka, Kotrlý a nádherný Dominik Tatarka se svého mnoho let mladší šťavnatou přítelkyní Evou Štolbovou. Ti odmítli přehodit domu a romanticky se noc co noc vsoukali do nějakého malého autíčka za statkem.

Příšerný film je uložený v Památníku písemnictví.

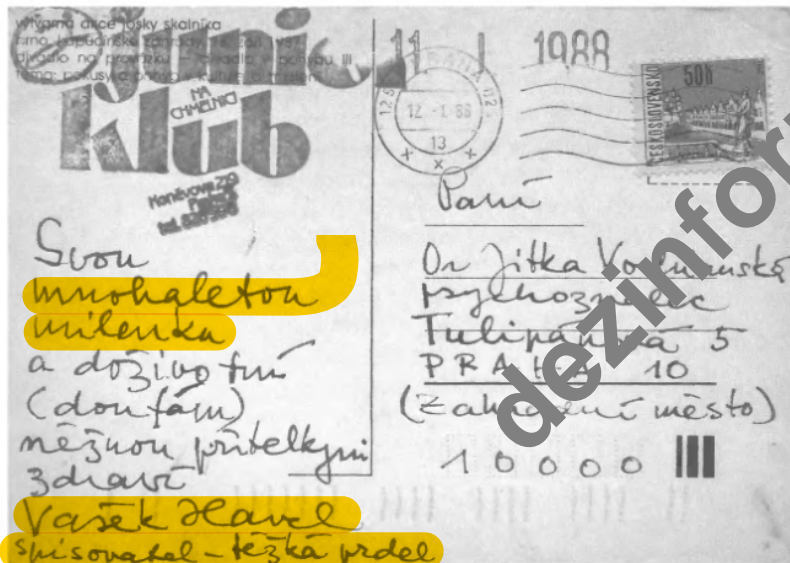
Závěr celého báječného týdne překryl závojem nepohody žlučnickový záchvat a Václavovy naražený žebra. Před odjezdem se medvídkovsky skutálel z nějakého svahu.

Jako by měla tato akce společensky ukotvit, stvrdit obecněji rozšířené paralelní vztahy. Byli jsme taková peer skupina. Nikdy se o tom mezi námi nemluvilo.

24. 7. 1986 — *Tom jede se mnou a s Václavem na natáčení Lenčinyho filmu.*

V místě B. Konírna, dlouhý stůl, v čele portrét Ludvíka, okýnko jako výdejna – lidi se scházejí a vše se filmuje. Velkolepá Lenčina manipulace. Přítomné dámy: Eda Kriseová, Lenka Procházková, já a paní, která vaří. Později Eva – milenka Dominika. A pánové, do té doby mně známi z písemnosti. Milan Jungmann, starý Šimečka, Martin Šimečka, mladší a ztepilý, Ludvík Vaculík, Dominik Tatarka. A Dáša, Ivan a pan Josef s koňma.

Každé ráno začíná mlhou a velikou koupelí se cvičením jógy v místním vodopádu. Pak společná snídaně. Pozvolně rozprostírání kostýmů po dvoře. Role se učíme těsně před, talenty se ukazují. I přes veselí při natáčení a při večercích panuje jakési napětí. Václav reaguje jak rosníčka – má výbuch agrese na Ludvíka. A pak ještě jednou v ebrietě. Čtyřikrát padá do roklinky.

Dopis Václava, únor 1988

Ach, Jitule! Jsem já to podivín! Když Tě svou zásluhou a ze své vůle nevidím (nikoli tedy proto, že se mi vyhýbáš), jsem neobyčejně vyrovnaný a mé dřívější trýzně jsou mi k smíchu. Sotva Tě ale spatřím – a čím dojemnějším důkazem lásky mi Tvá obětavá návštěva na druhém konci světa je, tím zřejmě víc – upadnu zase do dřívějšího sebeužírání! Představ si to! Nemí to prúser? Pravda, nebylo to zas tak hrozné, že bych kvůli tomu nemohl nic dělat (dopis jsem druhou stať a napsal třetí a čtvrtou), nicméně přeci jen to bylo natolik vážné, že si potřebuji ulevit tím, že Ti o tom napíšu. Po Tvém odjezdu přišla melancholie, pak přišel stesk, pak deprese a pak obvyklé žárlivé sebeužírání. Přecenil jsem se, když jsem si myslel, že to mám definitivně za sebou a že jsem už nad věcí. Nebudu Tě trápit konkrétním líčením všech témat mého trápení, pokusím se jen o stručný extrakt. Začal jsem si v hlavě vybavovat (v některých sférách mám hloupě dobrou paměť) různé tvé dřívější drobnoučké lži a různá mlžení, malé mystifikace a malá mlčeníčka, drobné rozpůrky. [...]

Ano, miluješ mne, stále mne ještě miluješ, nicméně zároveň (a daleko zřejmě dramatičtěji) miluješ jiného (Alberta). Ano, chodíš se mnou, [...] zároveň však, jak vše nasvědčuje, chodíš (byť jen líknavě a bez valného zanícení) s jiným (Freudem). [...] (Jen si představme, že by DILIA nebo jiný můj exces chodil se mnou na Grotoskno, jezdil na výlety a pak k nám chodil vařit!) [...]

Můj bohémský duch, alkoholem zbavený rozmyslu a odpovědnosti, mne sice vrhá co chvíli do jednadvacátého století, nicméně mé srdéčko je tak stupidně zaseklé ve století devatenáctém, že si prostě Tvé skvělé projevy oddanosti (například Tvůj výlet sem) nedovede prostě dát dohromady s Tvou „moderností“ co se paralelity lásek a chození týče. Uznávám, že je to problém můj, nikoliv Tvůj. Nepíšu Ti o tom taky proto, abych Ti něco vyčítal nebo něco zakazoval nebo před něčím varoval nebo k něčemu nabádal nebo něčím vyhrožoval – píšu Ti o tom jen a jen proto, abych se vykecal a svých tísní tím zbavil. Hážu-li je tímto na Tebe, pak jen proto, že nevím, na koho jiného. Ale k věci. Zjistil jsem, že statut něžného přátelství, který byl pro mne zatím jen intelektuální bilaterální dohodou, musím bezpodmínečně strávit a v sobě zpracovat tak, aby byl vnitřně (staromódním srdcem) zažit, ne pouze přijat. Musím se s tím zkrátka vnitřně sblížit, smířit,

potraviny, mohli bychom si udělat večeři. Nebudu se zatím v bytě zabydlovat. Možná skočím ke Zdeňkovi.

Ahoj

V.

Václavův dopis, 16. 8. 1988

Milá Jitko,

asi před třemi dny jsem kdesi v hlubinách svého hoře namluvil dvě kazety povídání pro Tebe a odeslal Ti je do práce (bál jsem se, že by to pošťačka nenacpala do tvého kastlíku a zahodila). Myslím, s odstupem tří dnů, že by bylo nejlepší, kdybys to neposlouchala a nahrála si na to muziku. Dílem by Tě to štvalo, dílem nudilo. Já to namluvil (samozřejmě trochu ožralej) spíš kvůli sobě než kvůli Tobě, potřeboval jsem se prostě vykecat.

Doufám, že ses měla v Bulharsku pěkně.

Já jsem na Hrádečku sám, budu tu sám tři týdny, mám pochopitelně hluboké deprese, ale do těch Tě nechci zatahovat. Proto si taky myslím, že bys neměla ty pásky poslouchat.

Psal jsem Ti v rychlosti a rozrušení dva dopisy ještě v Praze hned po svém návratu z Hornosína, snad Ti došly. [...]

Pánbůh s Tebou!

V.

Václavův dopis, 15. 9. 1988

Milá Jitko,

situační zpráva – pondělí večer: byli tady Lenka, Mach a Alberto (neboj, o Tobě řeč nebyla), trochu jsem se s nimi ožral, pak jsem si zdříml a pak jsem se vzbudil s myšlenkou na Tebe – samozřejmě, jak jinak – ale opět trochu novou: přišla jsi mi najednou hrozně odcizená, cizí, vzdálená, ne-má. Zdálo se mi, že nejsi ta, kterou jsem měl rád a s níž jsem tolik hezkého prožil, ale někdo jiný, cizí, koho neznám a komu nerozumím. Nevím, co bude zítra, ale kdyby mi vydržel tenhle pocit, tak bych se mohl poměrně brzy začít objevovat v Tvém okolí jakožto normální kamarád. Zkušenost mne ale učí, že mé stavy a pocity se trvale proměňují – bohužel. Ahoj – V.

„Tak od Ježíška si přeju...“

Zahradní Město,

Vánoce 1988

UVĚDOM SI, ŽE PŘÍRODA, PÁNBUH A BYTÍ NEDĚLAJÍ VĚCI JEDNOZNAČNĚ A SROZUMITELNĚ SMYSLUPNĚ, ALE ŽE MAJÍ I SVÉ ROZMARY, NÁSTRAHY, ŽE LÍČÍ ROZMANITÉ MAZANÉ ZKOUŠKY (JEJICHŽ SMYSL MŮŽEME POCHOPIT PO DESETI LETECH, NEBO TAKY NIKDY), ŽE DRAMATICKÁ, TAJEMNÁ A STRHUJÍCÍ KRÁSA SVĚTA NETKVÍ POUZE VE VÝZNAMECH, ALE TAKÉ V EXPRESIVITĚ (VIZ RUYER), K NÍŽ NÁLEŽÍ NEUČELNOSTI, OMYLY, ZRŮDNOSTI, ÚCHYLKY, ŽERTY, PATVARY, BLUDNÉ STEZKY ATD.

Líbe Tě Vašek

P. S. Citlivou fází rekonvalescence byste měli s Tomáškem trávit na Hrádečku.

Deník, 4. 5. 1984, po interrupci

Přichází za mnou Václav do Podolí. Plaše mi dává svoji Johanku z Arku a Hry. Sedíme a já ukapávám z oceánu emocí.

Byla jsem úplně zoufalá. Ze své neodvahy, strachu, zaváhání. Čas poté jsem probřečela na Hrádečku. Opečovávání, nekonečné hovory se (nikdy) bez nároků na utišení. Dala bych neví, kdyby to šlo vrátit. Někdy se mi zdánlivě malý, chybný úrok, a život se vykloubí do jiné zatačky.

Můj dopis Olze, 10. 5. 1984

Milá Olgo,
před týdnem jsem se s Tebou chtěla sejít, aby se s Tebou podělila a poradila. Neudělala jsem to, rozhodla se pro interrupci. Vzdor svým nejrůznějším životním zkušenostem mám tentokrát pocit, že jsem zvolila nesprávnou z těch pouhých dvou variant. Nic s tím už neudělám. Píšu Ti to proto, že se to dotýká i Tebe, a druhak nemám ráda okolo sebe lidské nejasno.

Díky, Olgo, za to pochopení, které jsi okolo gravidity projevila.

Nevím, co bych udělala dnes. Ví, co jsem udělala tehdy a čeho nepřestanu doživotně litovat. Takzvaně jsme se dohodli. Ale rozhodnutí bylo více méně na mně. Václav neměl nijakou sílu, díky situaci, podpořit mě o opaku. Vzpomínám na zásadní rozhovor s Tomášem Halikem. Mohlo by se to jmenovat „Největší chyba mého života“. S Václavem jsme napsali ponižující dopis pro potratovou komisi. Otec byl znám. Dopis mám schovaný. Stalo

se. Andělé moudrosti při nás nestáli. V Buddhově učení je to třetí karmický kořen zla. Moha. Nevědomost. Zaslepenost.

Záhy jsme toho oba litovali. Všechno by se vyvíjelo úplně jinak. Mnohokrát to bylo mezi námi přítomné. „Teď mu mohlo být...“ Zůstalo, nezajizvilo se.

Myslím, že si Olga oddechla. Ale kdo ví? Snad se mohla třeba i svým způsobem těšit, když udělala svoji nabídku. Nevím. Byla neuchopitelná. Záhadná. Byli jsme s Václavem touhle tragédií hodně spojeni.

Doufám, že to někdy pochopím. Nic není náhoda. Třeba už to Václav ví.

Dopis Václava, 13. 5. 1984, Hrádeček

Milá Jitko,

od Tvého odjezdu si osnuji v hlavě formulace, jimiž Ti ve slíbeném dopise vyličím vše, co prožívám, dělám a myslím si; teď však zjišťuji, že popsat to vše důkladně by znamenalo napsat knihu, jako je Joyceův Odysseus nebo aspoň Český snář, takže od svého úmyslu ustupuji a omezují se na některé základní věci.

Především: jak jsem očekával, provází mne trvalá tíseň, nejen proto, že mne provází po celý život, nejen proto, že mne zesíleně provází od mého návratu z vězení, nejen proto, že na tenhle víkend nikdo nepřišel a já tu jsem už několik dní a několik dní ještě budu sám, nejen proto, že je tu mimořádně skličující počasí, ale mimo toho všeho i proto, že musím ve zvýšené míře myslet na Tebe a že toto myšlení opět jen dál zesiluje ve mně tísnivý pocit. Proč nejsem schopen jet stokilometrovou rychlostí, abych se přidržel Tvého příměru? Proč nejsem schopen naplno spojit svůj život s tak přímá holkou, jako jsi Ty? Proč vůbec nejsem schopen – aspoň v osobním životě – nějakého výrazného činu, radikálního řezu, velkého citu? Proč jsem tak beznadějně zaseklý ve svém nepříliš vyjasněném statu quo? Cítím – od návratu z vězení – že se kdesi velmi hluboko ve mně cosi zhroutilo, zbořilo, zmařilo, nenávratně rozpadlo (naše „nenarození“ je jen – aspoň z mého hlediska – v řádu této mé celkové existenciální situace, i ono je jen součástí jakéhosi globálnějšího zmaření či zmařenosti). Těto své hlubinné tísní čelím v podstatě jen úniky: k dizi-aktivitě, k natírání, k bezbřezě libovolným a v podstatě nesmyslným erotickým úletům, k alkoholu, práškům, a někdy snad – i k psaní, což by byl relativně nejlepší

způsob „úniku“, takový způsob, který by téměř hraničil s řešením. Tenhle způsob je však, žel aspoň zatím, upozadován jinými. Tebe mi je najednou hrozně líto: čím jsi se provinila, že Ti musel zkřížit životní cestu takový nanicovatý člověk? Líbí se mi a cením si (ne proto, že jde o mne, ale obecně) toho, že se navzdory jasnému vědomí oné „bezperspektivnosti“, jak to nazýváš, nevzdáváš, že jsi otevřena všemu v naději, že se to může vyvinout nakonec k něčemu dobrému. Svědčí to o Tvé vitalitě a víře – víře jako stavu ducha, ne tedy jako upnutosti k nějakému předmětnému objektu. Vážím si i toho, že to nelámeš násilím a neužíváš nátlaku, k němuž jsi měla v nedávné době arci dobrou příležitost. To svědčí zase o Tvé dobrotě. Přesvědčiv se o těchto všech Tvých dobrých vlastnostech, jsem ovšem o to sklíčenější, protože o to víc si uvědomuji svou pustotu: když ani taková bytost mne nevylomí z mé zaseknutosti, kdo to tedy může udělat? Zřejmě nikdo. No nic, dosti pochmurných úvah: bylo mi tu s Tebou fajn, těším se, až zase přijedeš, a už teď plánuji, jaká dobrá jídla při té příležitosti uvařím a jaké kulturní akce naplánuji (umanuté hostitelství je, jak víš, jedním z projevů mých sympatií).

A teď několik konkrétností o mně: pilně natírám, zařizuju, pracuju. Dnes jsem například dovezl (za pomoci přítele) poslední kus vyčalouněného nábytku. Večer se omamuju – nebo mám klidně se omamovat – alkoholem a prášky k tomu, abych spal jak dub a co nejdýl (mimo jiné: ta psychiatrická, co mi před posadvaceti lety dávala posudek o mé depresivní psychopatii, který mne měl uchránit, a neuchránil, od vojny, mi říkala – jasně si na to vzpomínám – že přemrštěná touha spát co nejlhouběji, co nejdýl a vše zaspat je projevem tíhnutí či dispozic k sebevraždě: je to takový provizorní – prý – projev touhy nebyt. Jestli to tak je, nevím, ale sebevražda mi rozhodně zatím nehrozí). Při své práci v domě, jak jinak, dělám taky občas pěkné voloviny, zvláště když mne pedantická potřeba mít něco rychle hotového přepadne ve stavu oné zmíněné omámenosti: tuhle jsem například natřel všechen (přesněji: ne všechen, ale ten vyrobený, nikoli ten koupený) nábytek v kuchyni jakýmsi mnou namíchaným sráčem, vypadalo to – barevně – docela dobře, ale vůbec to neschlo, bylo to naopak čím dál tím lepkavější, tak jsem to pak přetřel jiným sráčem, místo abych čekal, jestli to přeci jen neuschne, tím jsem tomu dal korunu, zcuckovalo se to a pokurvalo, takže jsem

dnes celé odpoledne, vyhrazené původně psaní dopisů, musel napravovat tyhle následky svých opileckých excesů. Teď to už je zase v pořádku, ale co to bylo zbytečně ztraceného času a energie! Mimo těchto mikro- a mono-dramat jsem prožil snad jen tři věci: 1) návštěva jedněch přátel z Trutnova, bezvadných lidí, kteří bohužel nikdy nedokážou vystihnout okamžik, kdy odejít, a s nimiž jsem tedy mimo dvou hodin zajímavého přátelského hovoru prožil další dvě hodiny čekání na to, až se zvednou a já budu moci donat; 2) návštěva dvou prima kluků z východočeského undergroundu, kteří si tu celou sobotu nahrávali ode mne různé písničky a pásky; 3) vracení pásky „Cikáni jdou do nebe“ v rámci českém Supraphonu: byla tam jen ta mladá, ta stará, co jsme si objednali my, nikoli. Byla milá a zdvořilá. Já: „Mám takový zvláštní problém: před několika dny jsem si od vaší starší kolegyně koupil tuhle pásku a ona je bohužel vadná, tak jsem se chtěl zeptat, jestli byste mi ji mohla vyměnit za jinou nebo vrátit peníze nebo tak něco.“ Ona: „Jak je vadná?“ Já: „Chvilí hraje pomaleji, chvilí rychleji, jsou v tom skluzu, tak nápadně, že to poznám i já, který nemám hudební sluch.“ Ona: „To bude asi vašim magnetofonem.“ Já: „To je vyloučené, mám kvalitní japonský tuzexový magnetofon, zkoušel jsem to i v magnetofonu v mém autě, zkoušel jsem to přetočit, jestli je to dobře navinuto, a pořád to dělalo totéž.“ Ona: „Máte-li paragon, mohu vám ji vyměnit za jiný exemplář téže pásky.“ Já: „To by bylo skvělé. Zde je paragon.“ Ona: „To není náš paragon, to je z jiného obchodu.“ Já: „Jé, promiňte, tak jsem to asi spletl, ten váš jsem asi zahodil, to je smůla. Ale vaše kolegyně říkala, že když to bude vadné – kupoval jsem tu více desek – vymění mi to i bez paragonu. Není tu?“ Ona: „Přijde asi za dvě hodiny.“ Já: „A vy mi to bez paragonu nemůžete vyměnit aspoň za jiný exemplář téže nahrávky?“ Ona (s milým úsměvem): „To je absolutně vyloučeno.“ Já: „No co se dá dělat. Tak děkuji. Tak nashledanou.“ Ona: „Nashledanou.“ Já odcházím a těsně před vchodem se ve mně cosi vzbouřilo, což se mi stává málokdy, a povídám: „Tak víte co? Tumáte!“ A rychle přikročím zpět k pultu a pohodím na něj pásku a odcházím. Ona: „Počkejte – to přece – ale –“ Já (ode dveří): „Takovou potvornost nebudu přece poslouchat, poslouchejte si to sama!“ A energicky odejdu. Celou cestu z Trutnova domů se ve mně míchaly dva pocity: první: euforická radost z toho, že jsem ji utřel a zachoval se jako hrdý chlap; druhý: výčitka, že jsem se

choval zpupně a že jsem jí křivdil a že jsem se nesmyslně připravil o 68 nebo kolik korun. Pak jsem — při panáku a natírání — na celou epizodu zapomněl. Její jediný následek bude, že se teď budu stydět do té prodejny jít něco kupovat.

Co jsem ještě prožil? Aha: ve své nezpracované a dosud nečtené korespondenci jsem objevil osobní a milé a úpěnlivé pozvání na nějaký důležitý mírový kongres v západním Německu, který bude za pár dní. Tak jim napíšu milou omluvu v češtině, německy to napsat nejsem schopen a není tu nikoho, kdo by mi to přeložil.

Jím chleba s taveňákem.

Gould jsem ode dneška začal pouštět do pracovny, aby se necpala na nově potažený nábytek. Jinak na něj pokládám desky, ale musí to být elpíčka, když tam dám singl, nevíš má si toho a lehá si tam stejně.

Děkuji za lístek, který jsem objevil na svém psacím stole.

I já na Tebe myslím a mé myšlenky jsou podbarveny pocitem ne snad přímo špatného svědomí, ale smutku ze své nedostačivosti, kterou Ti nespravedlivě komplikují život.

Libu Tě — V.

P. S. Ten kongres se jmenuje „Sagen Sie nein zu Atomwaffen“! Co se k tomu dá dodat? Jedině: „Nein!“ A kvůli tomu bych vám měl říct?

P. P. S. Jak jsem tušil, 19. nebudu moci přijet. Mám si o víkendě tu budou přátelé za účelem malování kukuřice, a navíc se vši pravděpodobností přijedou ti tesaři z F. a vyměňovat trámy.

Kdybys náhodou mluvila s Olgou, neříkej jí, že tu je už nově počalouněný nábytek. Chci, aby veřela, až přijede a uvidí ho.

Mám já to hloupé starosti, víd?

A ještě něco důležitého: stále víc zlobí vodárna, každým okamžikem přestane fungovat, objednal jsem si elektrikáře.

Tohle jsem dopsal v noci, kdy jsem se náhle probudil hladem, snědl klobásu s hořčicí, vypil pivo a věda, že už neusnu, vzal si jeden prášek na spaní (ráno musím na poštu s dalšími dopisy). Zítra mi budou dávat čestnej doktorát a já budu natírat dveře od koupelny. Á propos: dnes ve Svobodné Evropě o mně řekl Karel Kryl, že jsem „neposkvrněné svědomí české literatury“. Nevím, jestli si dělal srandu, nebo jestli to říkal vážně.

Na Hrádečku
Foto: Jan Kašpar

Poznáváme Střední Evropu
/plán turistického turné/

- čtvrtek 8. 8. kolem poledního přijíždí V do Prahy, nakupuje v Tu-
zexu i jiné dary pro navštívené, vyřizuje si své ú-
řední věci
- pátek 9. 8. kolem 13. hod. V+J odjíždějí do Pekla k LL, kde strá-
ví odpoledne a večer, neopijí se moc a přespi
- sobota 10. 9. ráno se přesunou k Vlastě CH, a Standovi, stráví s ni-
mi celý den a večer, setkají se i s Valešovými, přespi
tam
- neděle 11. 8. ráno vyrazí, pokud možno se vyhnou Praze a zamíří do
jižních Čech. Přes den se na skok staví v Mladé Vo-
ci u Paloušů a na Větrově u Němců, budou pokračovat
dál do Blatné, kde V zanechá J a pojedá k A. Kde
večer a kde přespi.
- pondělí 12. 8. ráno se V vrátí do Blatné, naloží J a pojedou nají-
movou cestou do Vyskytné u Humpolce, kde stráví odpo-
ledne s Honzou Litomským. Vpodvečer se přesunou do
Staré Říše k Magorovi, kde se ubytují.
- úterý 13. 8. celý den stráví s Magorem /s eventuální výletem k
Věře J, a zpět/, opět přespi v H.
- středa 14. 8. dopoledne odjezd do Okrouhlce. Odtamtud by V
sjel pro Martu K. /10 km/ a spolu s dcerou by jí pře-
vezl do Okrouhlce. Následně by společně posezení.
Pak by V+J odvezli Martu k ní a přespali u ní
nebo se vrátili do Okrouhlce a přespali tam. To je
zatím otevřeno, rozhodne se buď brzy nebo až na místě.
- čtvrtek 15. 8. dopoledne odjezd k Otce, krátká návštěva u ní, odpo-
ledne přesun do Gottwaldova. Večer u Ing. Z., tamtéž
nocleh.
- pátek 16. 8. dopoledne pomalý přesun do Bratislavy. Tam menší ve-
čírek s Simečkovými, Taterkou, Kušým, případně další-
mi, možná jen s někým z nich, to se uvidí. Nocleh v
Bratislavě.
- sobota 17. 8. přesun na Hrádeček, kde V už zůstane natrvalo a J
tak dlouho, jak bude chtít (cestou zastávka ve
Velkých Štábovčích u nádraží Lány)

/všem je psáno, plán bude definitivní teprve až všichni potvrdí, že
to tak může být/

hoře na Tebe, ale Ty to líp uneseš. Nemít tu jistotu, byl bych zticha
jako putička, opravdu nejsem tak bezohledný, jak se Ti někdy jeví,
a zakládám si na tom, že se dovedu ovládat a kontrolovat.

Dopis Václava, 27. 7. 1985, Hrádeček

Milá lítko,

chci se Ti sice psát až těsně před Tvým návratem do Prahy,
aby Te tam čekal můj dopis s nejčerstvějšími zprávami, ale jelikož
mám teď chvíli času a pohody a jsem ve vyřizování korespondence
a osnávání plánů, píšu Ti už teď s tím, že můj dopis se bude v Tvém
kastlíku povalovat déle. Kdyby nastalo něco, co by si vyžadovalo
urychlený doplněk, napsal bych Ti ještě jednou a čekaly by Tě
v Praze dopisy dva.

Má vnitřní situace se ve srovnání s tou, v níž jsem Ti psal minule,
poněkud zkonsolidovala. Paralelně se na této příznivé změně
podílelo zřejmě více faktorů:

- 1) Tvůj dopis i Tvůj telegram z Prahy mne uklidnily, potěšily
a rozehnaly mé chmury.
- 2) Pár dní tu bylo klidněji, takže jsem se mohl usebrat. Návštěvy
sice jezdí pořád, skoro každý den tu jsou nějakí cizinci (ale ti
se většinou nezdrží dlouho – na rozdíl od Čechů, kteří mají
tendenci tu uvíznout napořád).
- 3) Začal jsem trochu zdravěji žít, omezil jsem pití a prášky.
- 4) Začal jsem s prací na hře (zatím jde ovšem jen o její vymyšlení,
ne snad tedy, že bych ji už přímo psal).
- 5) Nepřicházejí žádné špatné zprávy, spíš je tomu naopak: různé
věci, včetně těch nejdrobnějších, se daří či k dobrému vyvíjejí.
Na Tebe myslím často a těším se na Tebe, mé myšlenky a mé
těšení přítom nemají už tolik těch různých zneklidňujících
a drásajících předechů.

Z NDR dosud od Tebe žádný pozdrav nedošel, ale já doufám, že
to je způsobeno liknavostí mezinárodní poštovní integrace a nikoli
tím, že ses tam někde na pláži zamilovala do nějakého mladého
blond německého herce (plavé bestie), kterého si hodláš vzít za
manžela.

A teď konkrétně k mým, resp. našim plánům, jak v tomto
okamžiku vypadají (možnost změny není přirozeně nikdy

9) udivilo mne, že nevoláš, a zkoušel telefon — zdá se, že nejde — ani když je zapnutý —
10) ve 13.00 odjedu a vrátím se nejpozději v 18.30, ale možná dřív — Tolik tedy o mně.

A teď o Tobě:

- 1) Bylo by fajn, kdybys někam — třeba na Tomovu postel — shromáždila úplně vše, co vezeš s sebou nebo co by přicházelo v úvahu — já to po příchodu zkontroluji a pomůžu ti to dát do kufru a tašky —
- 2) pak to všechno nastěhujeme do auta (až se vrátím) —
- 3) Ty mezitím můžeš dodělat pořádek v bytě (prádlo, luxování atd. — to víš asi sama líp než já) —
- 4) zatím mám pocit, že nebudu schopen jíst zase teplou sytou večeři. Buď nic, nebo pak kus chleba. Ale Tobě večeři rád udělám — i komplikovanou —
- 5) až bude vše kompletně hotovo, půjdem (brzo) spát —
- 6) ráno Tě vezu do práce —

Jsem zvědav, jestli sis vzpomněla na ty pytle do auta — telefon průběžně kontroluji —

Jsem v pracovním zápalu, musel jsem si vzít jednu nevinou pilulku (centedrin), abych měl elán všechny ty nepřijemné věci rychle a pořádně vyřešit —

Na Tvůj stůl jsem dal časopisy, které jsou Tvrie — nech si je v bytě — já toho povezu dost —

P. S. Asi se Ti bude zdát, že hajzl je špatně spláchnutý. Likvidoval jsem v něm papíry. Časem se rozpustí v odpadu a bude to zase

O. K. Pomalu to odtejká. SORRY

Líbe Tě

Vašek

Dopis Václava, 31. 7. 1985

Milá Jitko,

je středa 31. odpoledne a na mne poprvé od doby, kdy se můj stav zlepšil (viz minulý dopis), padla tiseň. Jako obvykle se jakýmsi procesem samovznícení či samospádu proměnila v užíravé a tryznívé myšlenky na Tebe. Nakonec jsem zkusil tomu čelit

novým způsobem — a opravdu to pomohlo. (Konkrétně Ti o tom způsobu řeknu raději až ústně.) Teď mi je už líp a myslím na Tebe s něhou, přestože jsem dodnes od Tebe nedostal žádný pohled z NDR.

Vše, co je psáno v mém obšírnějším dopise, ležícím, jak doufám, spolu s tímto dopisem v Tvém kastlíku, platí; dokonce některé ne zcela jasné zastávky naší pouti byly vyjasněny.

Nedám-li Ti o sobě vědět dřív, například nedělním telefonátem odněkud, udělej nebo tím, že návštěva, která tu na víkend bude, Tě sama v neděli večer (kolem 20.00) vyhledá doma a přinese nějakou větší zprávu, pak platí, abys mi volala buď tak, jak psáno v minulém dopise, anebo o hodinu a půl dříve ke mně domů.

Líbe Tě Vašek.

P. S. Čtvrtek 1. 8. opět nic od Tebe nepřišlo —

Tomášek jel do Blatné, já jsem pro jistotu neřekla, kam a s kým jedu.

Akke!! Stříbrným bleskem jedeme do velikého dejvického Tuzexu. Seznam lidí. Seznam dáreků. Nescafé, Coca-Colu, čaje, alkoholy, čokoládíčky. Pro každého něco. Ve velkém koší pak pytlíkujeme. Nadepisujeme. Třídíme podle poslušnosti dnů. Nescafé dáme všem, víno všem, tihle potřebujou tohle. A nemaj tamto. Každý pytlík s jedním jménem: Lisovi, Vlasta Chramostová, Standa Milota, Eda Kriseová, Magor, Miro Kusý, Mirek Zikmund, František Lízna. Možná ještě někdo.

Všichni byli normální poštou informováni, kdy k nim expedice Léto 85 přijede. Na den a hodinu. Do puntíku, jak bylo u VH zvykem. Výborná dramaturgie. Měla ovšem konkurenci.

První štace: Peklo, Lisovi. Láďa nám slíbil, že udělá kohouta na víně. Běhal s puškou po dvorku, kohout byl moc krásný, střelil slepici. Sedíme u stolu a paralelní první dějství začíná. Máme večeři na stole, ale zdá se, že nebudeme sedět sami. Okolo chalupy je osmnáct fízlů. Láďu mají rádi. Dům v Pekle byl dobrý. Měl dva vchody. Přední, zadní. Věděli jen o jednom. Část chlapů si s námi sedá k prostřenému stolu. „Tož, když už jste tady, tak si vemte.“ Nehnuli brvou. Když nechtěj, nevadí. Tak jsme holt sami povídali, jedli, zatímco nahoře hledali, co by všechny usvědčilo. Chumel se hne, trochu zmatek. Václav nám nepozorovaně dává klíče od golfa. S Alenou se, jak v akčním filmu, plazíme křoviskama nahoru k autu, vybíráme pytle tiskopisů, vláčíme a strkáme do nějakých melioračních děr. Jen abychom to za dne našli. Byl srpen a vezli jsme kila aktuálních tiskovin. I domovní prohlídky mohly bejt sranda.

Magor je celý úžasný a tentokrát je za kovboje. Za chvíli se jdeme koupat do rybníka a fizlové nás nahatý z druhý hráze fotí, srpen 1985

- 12) Trochu jsem zlobil žádostí o projímadlo na celu (CPZ); museli jsme kvůli tomu do nemocnice Na Františku pro souhlas lékaře. Příhodu, která se při tom stala a která byla bezvadná, líčit radši nebudu, abych někomu nezpůsobil neštěstí.
- 13) Následovalo 48 hodin v CPZ. Nuda. Kouřit se nesmí atd. Malým zpestřením byl cikán (5 hodin ho tloukli, pálili mu vajgla kůži atd. atd.). Chtěl, abych pořád něco vysvětloval, například jaký je rozdíl mezi Alláhem a Kristem, mezi jehovisty a Chartou, v kterém stol. tí žil Kristus atd.
- 14) V neděli 11. 8. v 11.00 (totiž 23.00) jsem byl propuštěn. Šel jsem do klášterní vinárny, jak je zvykem, a volal Zdeňkovi. Vše v pohodě, byl prima a slíbil mne ráno odvézt k Lisům k Jitce a mému autu. V telefonní budce jsem si zapomněl důležitou taštičku, za 2 minuty tam už nebyla. Dal jsem si 2 myslivce, jel taxíkem domů, tam jsem snědl jakési rybičky, vypil Olze becherovku, vzal si prášky na spaní a usnul.
- 15) V 8.00 dne 12. 8. (tj. v pondělí) mne vyzvedl Zdeněk, naložili jsme Ládu L. a Jirku D. a jeli do Pekla. Velké vítání, vyprávění, radost. Cesta do Kozlů. Jakejsi severočekej fizl tam přijel Ládovi a Jirkovi přikázat, aby byli doma. Mně nepřikázal nic.
- 16) Hned jsme s Jitkou odjeli k Vlastě a Standovi. POHODA. Ale fizlové za plotem. Mluvil jsem s nimi. Prý budou se mnou všude jezdit, ale komplikace prý dělat nebudou.

Jitka, sobota, 10. 8. 1985

Ráno – po dvouhodinovém spánku se probouzím zdánlivě v pohodě – pak si náhle uvědomím realitu a žaludek a přilehlé orgány si začínají vymýšlet vlastní revoluci. Václav i Láda jsou stále pryč, a to se nemá změnit celý den. Alena zkušeně organizuje akci – jedeme telefonovat do Prahy přátelům a pak do Pysku – na vyluxovaných chramostovských zahrádkách o překot, zauzlovaně a zmateně chrlíme události minulé noci. Standa si bere lék, Vlasta koláč. V troubě se krčí špagety, každá obejmutá pikantním masíčkem. Vše je nachystáno na návštěvu – i červené nehty pí. V Zahradnické ruce předtím vydrhla solvinou. Ke kávě a zákuskům je podáván neodolatelný černý humor obou hostitelů.

jsem se Ti pokusil vysvětlit – podobně jako Marie, Amálka, Renáta, neteř ze hry „Spiklenci“ (jméno jsem zapomněl), Polly, tj. různé dívky z mých her – je možná – snad – nevím – nějaký můj zasutý sen o zrazované dívčí nevinosti, daleko víc je to však prostě jen určitý dramatický trik či návyk: prostě se mi hodí ty všechny hajzlíky – chlapy ze svých her konfrontovat s věčně podváděnou a nic nechápající dívčí odevzdaností a naivitou, dávám mi to prostě vděčné dramaticko-situační možnosti. S tím nemá to, o čem teď uvažujeme, pochopitelně nic společného. Do mého života nevstoupila žádná nová ženská (a tím méně nějaký symbol nevinosti), vstoupilo-li do něho něco, tak pouze já sám v té své nejhorší podobě. [...] 2) Nejvíce mne na Tvém dopise trápí pasáže, z nichž vyplývá, že mi nelze věřit, že se zhroutil svět Tvé důvěry ve mne. Chápu, že se to tak jeví, zvláště ve chvíli prvního šoku. [...] Že Ti dříve nebo později všechno řeknu, to posleze taky víš. A že jsem Ti o téhle věci neřekl hned, což byl hlavní důvod zhroucení Tvé důvěry ve mne, mělo své důvody: měl jsem strach, že bys to brala vážněji, než je přiměřené, což bych – dodávám – plně chápal, ale chtěl jsem Tě šetřit. Atd. atd. 3) Myšlenka, že to je třeba za to, že jsi se tehdy rozhodla tak, jak jsi se rozhodla (za mého bezděčného přispění), což v Tobě upevňuje víru, je – můj – bohužel říct, i když bych Ti to měl asi spíše vyvracet – správná a hluboká. Předpokládal jsem samozřejmě, že to bude vyvolávat v tomhle kontextu, fascinuje mne však pokora – nízkost. Vyšší vůli neznáme, nicméně pokoušíme-li se ji takto vnímat, je to dobré, je to známkou, že jsme připraveni začínat vždy u sebe; což mi připomíná – odpusť mi ten příklad – dobu návratu z vězení, kdy jsem byl přímo zahlcen pocitem, že za to, co mne potkalo, můžu já a že to je jen přirozený trest za můj způsob dřívějšího života. Mé dopisy z vězení č. 129 a 130 se sice týkají událostí z úplně jiné sféry, nicméně pokouším se v nich rozebrat důvody, proč je nutné u každého neštěstí, které nás potká, přejít od hledání příčin „vně nás“ k otázkám po tom, co v nás mohlo eventuálně to neštěstí vyvolat. Já Tvé tehdejší rozhodnutí nikdy neodsuzoval, plně je chápal, a dokonce k němu přispěl, jsem tedy poslední, kdo by Ti je vyčítal, nicméně nemohu se ubránit pocitu, že způsob, jakým jsi teď dala dohromady jedno s druhým, je nějak – jak to říct? – prostě nějak křesťansky smysluplný. Je to paradoxní (paradoxů se tu objevuje ostatně mnoho), ale zdá se mi, že neštěstí, které jsem Ti

způsobil, mi rozkrylo v Tobě cosi, co mi Tě nově přibližuje. Špatně jsi pochopila – nebo já to špatně vysvětlil – tu věc, že šlo o „akt zoufalství“. Ze zoufalství nešuká ani střízlivec, ani opilec. Nebyl to akt zoufalství, byl to akt „bytí mimo sebe“, schizofrenický akt opilcův, okamžitá nesvéprávnost či co. Což je samozřejmě na pováženou, vinu to nezmenšuje, ba možná zhoršuje, ale nejde o zoufalství. Zoufalý jsem byl, to je pravda (daleko víc, než se zdá z mých tísnivých a žárlivých dopisů z té doby), to zoufalství přispělo k tomu, že jsem chlastal víc než chlastávám, že jsem byl křehovitý, atd. atd., zkratka zoufalství přispělo k celkovému mému nehejššímu stavu a tím i k možnosti nepředložených činů, resp. činů, které dělám proti své vůli, a dokonce s odporem k tomu, co dělám. Věc sama ovšem žádným činem zoufalství nebyla. Vínou na Tebe nesvaluji!!!! Můžu za to já; za své stupidní žárlivé trápení, nepochybně bezdůvodné nebo aspoň nepřiměřené, za svou neschopnost je ovládnout, za své opilectví i konečně za své chování v opilosti. [...] Co v tom tedy vlastně bylo? Nevím. Snad hejskovství. Snad náhlý záchvat potřeby rozbít všechny příkazy super-ega a chovat se aspoň minutu NAHODILE, snad potřeba vyletět ze sebe sama – jedno jak, s kým, kde – a z celého světa svých zábran, svého stupidního „brání si všeho na sebe“, své odpovědnosti, z celého toho světa svého vnitřního hoře, světa, který stojí na jakémsi roštu skrupulí všeho druhu. Snad to byl záchvat onoho „ne-chlapství“ či infantilismu, o němž jsi mi vedla tak hezkou přednášku. Věčně nesoucí jakousi odpovědnost za svět – zatoužil jsem možná na okamžik po výletu do prostoru chemicky čisté neodpovědnosti, ba co víc, chemicky čisté svévole. Znovu se mi vnučuje slovo NAHODILOST. Ztročen pořádkem a pořádkumilovností, stal jsem se – opilý – na okamžik jakýmsi anarchistou či nihilistou, který dělá nikoli to, co nemá, ale prostě COKOLIV. Tolik tedy na okraj Tvého dopisu. Je hluboký, čistý, znovu opakují: moc mi Tě přibližuje – i když věčně obsahuje vlastně pravý opak toho, co by Tě mně mělo přibližovat: totiž deklaraci Tvého zklamání ze mne.

Na tenhle dojem z Tvého dopisu přímo obsahově navazuje můj celkový dojem z Tebe během těch tří dnů: imponuje mi, jak jsi to nesla, prožívala, reflektovala. I kdyby nás to mělo rozpojit, což se, doufám, nestane, nic to nemění na tom, že to velice prohloubilo můj respekt k Tobě. Zdá se mi, že každou novou katastrofou a každým

jsem si vzal a včera večer neodolal a Tvou medovou pleťovou masku si na obličej nakydal, což mělo za následek, že mi na pár hodin zmizely veškeré mé vrásky, a dokonce zcela se ztratily i mé známé pytlíky pod očima. Nejhorší stopa, kterou tu asi po sobě zanechávám, je zřejmě kouř z milionu vykouřených cigaret, jímž bude vše nasáknuto. Ber to jako svou obět české literaturě. Já sice furt větrám, průvany dělám, ale to je, myslím, prd platné. U Tomáška a v tom vedlejším pokoji jsem nekouřil, kouřil jsem vlastně jen tady.

Možná Ti tu zbude nějaký zbyteček mé skrovné potrawy, kterou jsem si sem přinesl. Stromeček jsem opatrně odnesl z tohoto stolu a myslím, že ho sem při úklidu vrátet nebudu; nevím, jaké s ním máš další plány, a nechci rozmnožovat už tak hojně hromady jehličí, které jakýkoliv manévr se stromkem dělá na zemi a které jsem si netroufal luxovat nevěda, zda bych s Tvým luxem uměl zacházet.

Zapnul jsem ledničku.

Ukradl Ti asi dva dopisní papíry a dvě obálky.

Víc toho — o těchto praktických věcech — prozatím ke sdělení nemám, potká-li mne ještě něco, co bude hodno zaznamenání, připojím o tom dovětek.

Aha, přeci jen ještě něco: u Tomáška jsem ukradl takové množství papírovou krabici, kterou jsem na cosi potřeboval. Seženu mi jinou.

Libu Tě, znovu děkuji, prosím Tě, abys navzdory všemu, co mne myslela v dobrém, a očekávám, že se mi po příjmu ozveš a domluvíme se stran Silvestra, na nějž si nechávám narostlý obličej: příprava somráckého vzezření je mi vítanou zámlou k neholení se.

V.

Aha! Co s klíči?

Nechám si je — abych mohl zamknout —

Vaškův dopis, později téhož dne

Milá Jitko,

je 29/12, 13.30, a mně přeci jen nezbyvá než Tě informovat o nových událostech, které mne od mého předchozího dopisu potkaly a které Tě asi ve své většině příliš nepotěší. Snad lze brát jako polehčující okolnost mé plné a necenzurované

DOZNÁNÍ všeho problematického, co jsem provedl. Začnu snad chronologicky:

- 1) Kolem desáté hodiny bylo vše sbaleno, Tvůj byteček uklizen a já zalehl ve snaze aspoň tři hodiny si zdřímnout. Záhy po zalehnutí jsem však seznal, že jsem v podivném stavu: nesmírná únava a vyčerpanost se snoubila s divokým bušením srdce a naprostou neschopností usnout, zaviněnou nejen dvou denním intelektuálním vyčerpáním až na doraz, ale i poměrně značným množstvím fenmetrazinu, který jsem požil proto, abych byl stále svěží a aby mi rychle pracovala fantazie. V této rozporuplné situaci mě napadlo, že by to snad mohly vyřešit dva rohypnoly. Pročlím vnitřním boji — hluboce se snaže respektovat Tvůj zákaz nehrabat se Ti v Tvé lékárně — jsem nakonec všechny tlaky svého svědomí a odpovědnosti překonal a dva rohypnoly Ti ukradl, z čehož budu ovšem dlouho trpět výčitkami svědomí.
- 2) Efekt byl ovšem dobrý: vskutku jsem usnul a spal něco přes hodinu. Pak jsem se probudil, lehce sice omámen, ale přeci jen v lepším stavu, že se mne — po delším půstu — zmocnil hlad. Následoval druhý, byť asi spíš tolerovatelný přestupek: udělal jsem si dvě Tvá vajíčka naměkko.
- 3) Můj stav byl opět o něco lepší. [...] Odhodlal jsem se tedy — červenaje se studem — znovu otevřít Tvůj lékárenský šuplík a porozhlédnout se v něm po glycerinovém čípku. Nenašel jsem ho, ale shledáš-li v tom bezmezném bordelu, který ve svých lécích máš, jeho nové a ještě nápadnější zvěšnění, nelekní se, je to následek mého neúspěšného hledání toho čípku.
- 4) Přistoupil jsem tedy ke své ranní hygieně. Stále ještě lehce, byť už docela příjemně ovlivněn sebeničivou životosprávou posledních dvou dní a svérázným způsobem, jakým jsem čelil jejím následkům, zmocnil se mne náhle jakýsi pilátovský syndrom a já se rozhodl k hygieně vskutku důkladné, obsáhlé a všestranné, v jakési naději, že čím bude důkladnější, tím důkladněji jaksi smyji hříchy, které předcházely. K té hygieně patřilo zaprvé, že jsem proti svému původnímu úmyslu se dokonale oholil. Dále, že jsem si, zíraje na svou mrtvolně bledou tvář, vzpomněl na to, že máš kdesi horské sluníčko, a umanol se jím lehce ozářit. Po nekonečném hledání jsem ho opravdu našel, ozářil se a opět uklidil, což snad příliš velký hřích není. Upozorňuji jen na to, že pokud v tom nekonečném množství

Opakované pokusy o rozvod.

A přes to všechno si zůstáváme.

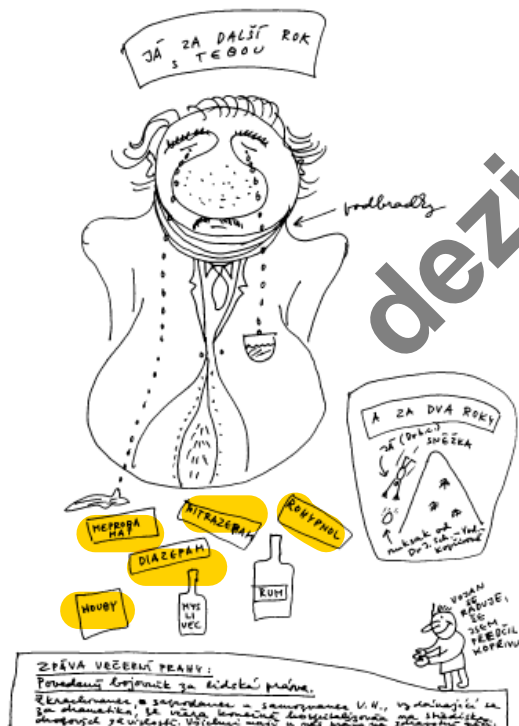
Oblouk bohatého roku 1985 se vlastně hezky uzavírá.

Slavíme společně Vánoce.

Dostávám rukopis nové hry. Pokoušení. Na balíku napsáno:

Jitce k Vánocům, aby měla co prodat Národnímu muzeu, až u nás bude demokracie.

Vašek

NEJŠTASTNĚJŠÍ OKAMŽIKY A DÁLKOVÉ VÝSLECHY

Deníky, 1986

Nový rok zahájen Václavem. Protože Olga protestuje, V. zůstává na just u mě – a tak po celý rok? Byli jsme na podivuhodné procházce. Vikárka oběd, pak večerní a noční návštěva u Jiřího Muchy na Hradčanském náměstí. Jak z jiného světa. Věci i lidi přenesené z Prahy a let velmi veselých, bezuzdných. Všude bohatství, trich, sex, umění, šampaňské. Novoroční společná večerka, jak nějaké video. Odcházíme po zasněžených Hradčanech k domů.

Návštěva na Hradčanech připomínala scény z Felliniho filmů nebo oslav Mercuryho narozenin. Vzpomínám na naše pozdní noční kreativní zažívání muchovského večírku u mě v Zahradním Městě.

Po létech si teď čtu v knize Venuše Samešové o zákulisi divokých večerů a temných stínech Jiřího Muchy. Hodně barevný kamínek do mozaiky tehdejší pochmurné šedi. Všechno zakázané mělo vábivou, svůdnou vůni. Adrenalin je nejlevnější droga.

4. 1. 1986 — S Tomáškem a Václavem večere U Malířů.
S T. odpoledne Staromák a Fantomas.

6. leden 1986 zahajuje moji kočičí éru. Tomášek dostává prvního kocourka. Je to, jak jinak, Mikeš. Po třiceti pěti letech dává stejně roztomilé jméno svému druhému synovi. Mikeš Vodňanský.

Vypisuju strohě zápisky z deníků pro ilustraci. Kulisy v pozadí pomíjivosti. Průvodci časem, místy, lidmi, emocemi.

Kdyby nebylo těchto telegrafických dokumentů, kniha by zřejmě nevznikla. Oživují šuplíčky zapomnění. Obdivuhodný proces. Minulost vraží do přítomnosti jak divoký válečník. Rozdvojiím se. Jsem tehdy i teď.

13.–16. 1. 1986 — Václav u nás doma.

Tam byla náhle vždy pohoda. Já měla oba chlápky pěkně pohromadě (malého a velkého). Mohla jsem dělat vílu i hospodyni. Václav u nás nebyl obtěžován cvrkotem nábreží ani disisvětem. Jiná věta naší společné symfonie. Andante. Allegro moderato.

Mlynáře. Oslava svatby. Jsme tu s Vaškem za dvě starší černé vrány. Tvoříme pak partu s Mertovými. K závěru zpívají sólo Merta, Vodňanský a Havel. Třetí noční návštěva u Zuzanky Dienstbierové. Václav příliš pije. Doma má pak ostré výčitky a ultimáta. Ach jo.

Druhý den mše v Tejně.

Můj dopis Václavovi, 8. 3. (pravděpodobně 1987)

Milý V.,
dnes jsem snad měla největší radost z dopisu, co jsem kdy z dopisu měla. Moc děkuju!

I já na Tě myslím víc, než si myslíš, vysílám láskyplné vlny, dobré paprsky.

No vida, ty jsi seš tam veselý chlapec a já tu zcela bezduchá, depresivní, utrápená. Nevím, kdo má být M., kterého doporučuješ ke svěřování. Kdybys znal i jiná počáteční písmena, tak doporuč.

S Tomem jsme odjeli na obvyklou zimní slovenskou krásovačku, asi 3 km od naší chaloupky, ale nezdá se mi, že by se něco nezžitím mohlo odehrát.

Libe Tě Vašek v dolinách těch krásných hor asi 7 km od Bobot. Při návratu jsem smutnila při vzpomínkách na jiné návraty z hor. Jak vidíš – teď vlastně nějak sdílím s tebou spolubytí a žiju víc ve vzpomínkách než v přítomnosti.

Pán Bůh s Tebou.

S láskou

Tvoje Jiti

18.–21. 3. 1987 — *S Václavem mimo Prahu.*

Odjízdim za Václavem do Českého Krumlova, kde píše. Nemám pečlivě poznamenané místo, jen datum.

11. 4. 1987 — *Večírek u Jiřího Dienstbiera. Padesáté narozeniny. Spousta kamarádů. V. M. Klein mi povolil pít, takže porušuju půst. S Václavem k němu do úkrytu. Je milý. Vyprovází mě na taxi. Když je sám, bez Olgy, je vždy nejroztomilejší.*

(V. M. Klein byla přezdívka Václava Malého v mých denících, když by je našli.)

14. 4. 1987 — *Václav je ve skryši. Nabídky na společně Velikonoce.*

16. 4. 1987 — *Stále nevím, co budu dělat. Plány měním podle Václava a ten je mění podle Olgy.*

17. 4. 1987 — *Velký pátek Post. Večer u nás V. Napětí. Něco se chystá. Jsem neradostná.*

18. 4. 1987 — *V. mě a Tomáška ráno odváží. Jede s oddílem. Jdeme s Václavem na Petřín. Veselá bludiště, pak procházka. Je velikonočně nádherně. Sedíme na obědě U Tří labutí. Tu náhle prof. Skilling a jeho paní. V. se opil. K němu domů, tam přichází Olga a vše se sesouvá.*

19. 4. 1987 — *Svatý Týn. Vzkříšení. Noc plná tajemství a oslavení.*

20. 4. 1987 — *Nedobry psychologický i fyzický stav. Uzávra dlouho uzrávané, bolestné poznání, že rozchod s V. je nutný. Pocity beznaděje, deprese, neskonale samoty. Všude selektivně vnímám jen rodiny, páry. Jsem na druhé koleji, tancuje se se strachem podle Olgy.*

20.–26. 6. 1987 — *Na Hrádečku.*

V diáři mně přes celý červen píše: NEVĚRNICE.

Do jiného diáře: MILUJU TĚ.

Když to tu dnes čtu, jsem dost ráda, že mám ten bláznec už za sebou.

Václavův dopis, 13. 8. 1987

Milá Jitko,

[...] Můj sen o tom, že budu celý srpen sedět v klidu na Hrádečku, přemýšlet, číst a psát, se zatím totálně hroutl. Neustále tu je plno lidí, neustále musím zařizovat něco jiného, než co jsem si

Tě mám za něco víc. Mám to v sobě potlačit? Potlačit to trápení by znamenalo potlačit i to „pozitivní“, jak to odborně nazýváš. Stojíš o to? Tenhle dopis je výronem neschopnosti usnout: pořád se to honí v hlavě, mrskám sebou na posteli. Vyřešil jsem to tím, že jsem to vrhnul na papír. Jsem zvědav, jestli Ti to odešlu nebo ne. Když se Tě dovolám, tak samozřejmě ne. Když se Tě nedovolám, tak možná ano. Nevím. Uvidíme. Papír, zdá se, končí, skončím i já. Nevím, co jsem Ti vlastně tímhle dopisem chtěl říct – mimo to, že se trápím.

Libe Tě

Vašek

P. S. Děkuji za dvoj pohlednici.

Dodatek psaný v pátek v 11. 00.

- 1) Právě jsem si přečetl svůj včerejší noční dopis. Váhal jsem, jestli ho mám zahodit, nebo zachovat a dát Ti přečíst. Rozhodl jsem se pro to druhé. Protože to je výmluvný DOKUMENT toho, co ostatně sám přiznávám: že jsem cvok. **Nechť znáš tedy doklady mé psychické nevyrovnanosti.** A zároveň – možná – trochu doklad účinků onoho Tvého zvláštního vyzářování, o němž jsem Ti psal, ale na které jsem Tě – jakožto na nebezpečnou věc – v minulosti upozorňoval. Nevím o osobě, která prošla mým životem a ať už jsem ji miloval či nikoliv, ať už jsem na ni žárlil či nikoliv, která by tak relativně skromnými počiny dokázala takovéto rozkmitat mé nervy.
- 2) Dnes ráno jsem (téměř nespav) vstával dost brzy, protože jsem vezl Jarunu na nějakou důchodovou komisi či co. Byl jsem velmi nervózní, potil se, byl jsem roztržitý a pořád jsem se Ti snažil odněkud volat, ať už domů nebo do práce. **Čili: zdá se, že má nevyrovnanost se neprojevuje jen při nějak napůl opileckých a napůl pod-práškových nočních bděních, ale i v docela střízlivé ráno.**
- 3) Když jsem se Tě konečně dovolal, slyšel Tvůj radostný hlas a navíc od Tebe získal příslib, že se sem vypravíš, částečně to ze mne spadlo a uklidnil jsem se. Úplně však ne: **musel jsem si udělat grog a zapít jím jeden meprobatat.** Teď jsem, myslím, O. K.
- 4) Tvůj dopis, který jsem dnes ráno dostal, byl moc milý, hezký, něžný, uklidňující. Nicméně charakteristické a poučné je, že

mé pošukovství si v něm dokázalo najít něco, co by mne mohlo užít. Byla to zcela nenápadná a dobře míněná zmínka, že nějaké „příhody a epizody“ nemění nic na Tvé lásce. Ach jo, tyhle příhody a epizody (měsíce se vlekoucí)! Ach ty představy, které mi okamžitě evokují!

- 5) Ty na mne žárlit nemáš důvod. S nikým se nescházím, s nikým nechodím, nikoho (jiného) nemiluji, ničí dvoření mne nepřitahuje, ale spíš naopak provokuje k maximální zdrženlivosti. Ale o to nejde: i kdybys měla tisíc a jeden důvodů k žárlivosti na mne, nic to bohužel nezmění nebo nezmenší na trápení, které mi – možná zcela nesmyslně – způsobuje tamto, **vyšší**, o čem myslím. Z hlediska Pánaboha by mé avantýry – kdyby nějaké byly – zajisté ospravedlňovaly analogické avantýry Tvé. (Předpokládám, že Pánbůh není ani feministka, ani maskulinista, nebo jak se to říká.) Já ale nejsem Pánbůh, jsem obyčejnej chlap, navíc dost trhlej. Ženskej m přejú všechno, co chtějí mít, ale tu a tam mne trápí, když tenhle můj teoretický princip prakticky naplňují. S tím se nedá hnout. Poděkuj za to přírodě.
- 6) Tou mou „upřímností“ při večírku se netrap. Byli u toho jen Ivanka, Pavel a Olga, **všichni byli ožralí, všichni mleli svou,** páté přes deváté, každéj se z čehosi komusi vyznával a z čehosi kohosi obviňoval, ale nakonec to bylo vlastně velmi veselé, aspoň tak to vypadá v mé vzpomínce. Že jsem cosi huhlal o svém trápení s Tebou, bylo zřejmě jen v rámci nějaké širší debaty o různosti chlapů a ženských a jejich geneticky daném různém chápání těchž věcí; pochybuji, že mě řečí někdo zaregistroval nebo si je pamatuje, já sám se o tom dozvěděl až druhý den ráno od Ivanky, která si to z jakýchsi důvodů zřejmě pamatovala. Říkala dokonce, že jsem Ti začal psát jakýsi dopis, který Ti měla ona odvézt, nebo že jsem ho snad dokonce napsal, ale oznámila mi, že jsem vůl a že Ti ho nedá. Já o žádném dopise nic nevím. A Ivanka je pochopitelně na Tvé straně, protože jste všechny spiknuty. Což, jak jistě chápeš, je polo-zert: ve skutečnosti jsem samozřejmě rád, že byla rozumnější než já a nic Ti nechtěla dát. (Pokud jsem vůbec něco napsal a není to její halucinace.) Toť vše pro tuto chvíli. Věc je, jak vidíš, byrokraticky zpracována, v klidu si to přečti a pak začni tím, co mi ohlašuješ jako chystanou „terapii“. [...]

Situace o dvě hodiny později — před spaním — **po dvou pivech a dvou rohyhnolech:** jsem vyrovnán a mám rád všechny lidi. Mám rád taky jistou Jitku Vodňanskou, veselou fajn holku, která se shodou okolností jmenuje stejně jako kdosi, s kým jsem prožil kus života, kdo mě inspiroval, pomáhal žít a kdo mě tahal s krosničkou po jakýchsi horách. A s kým jsem prožil jeden z nejšťastnějších okamžiků svého života — jistou večeri v jistém hotýlku kdysi v Malé Fatce. Jsem rád, že je v mém okolí někdo, kdo mi připomíná tu osobu —

Bože, dej, ať mi tento stav mysli vydrží! Vydrží-li aspoň do zítřka, začnu zítra psát hru a přestanu čumět do stropu —

Dopis Václava, někdy kolem 17. 10. 1988

Milá Jitko,
pošta ztratila mou důvěru, proto Ti tenhle dopis hážu do kastlíku. Čekal jsem, jestli mi před odjezdem do Ruska zavoláš — já sám jsem volat nechtěl. Kdybys přeci jen stála o to jít se mnou na večeři a podstoupit další reflexe a analýzy, pak by to zřejmě přicházelo v úvahu nejdřív 30. října (nebudu-li zavřenej). Několik dní před 28. říjnem budu totiž v podzemí. Pak by přicházel v úvahu až 3. listopad. (Pořád mám nějaké schůze atd.) Kdybys chtěla se měli setkat na klidný hovor, pak bych stál o to, ať se s tebou hlavně ty. Já už všechno řekl. Tajemstvím jsi pro mne. Ty.

17. října 1988 odlétám do Moskvy. Na stáž na klinice Moskalenko, ale i s jistým úkolem od Václava a Honzy Urbana. Popsáno jinde.

Dopis Václava, 20. 12. 1988

Milá Jitko,
osudová žena nejen přitahuje, ale i zraňuje [...]
Dnes ráno mě to přešlo, pochopil jsem, jaká je to blbost, ale zároveň jsem pochopil, že jsem poloblázen před zhroutilím; nevrly morous, vztahovačný, přecitlivělý, nesoustředěný.
Něco s tím musím udělat.

Jedna z možných cest by byla propíchnout ten balík dusíku, který je mezi Olgou a Tebou a v němž se zcela bezradně potácím. [...] Velmi by mi pomohlo, kdybys Olgu na ten svůj večírek pozvala. Ona by jistě nepřišla, už proto, že nechce flámovat, bylo by to tedy pozvání zcela formální, ale bylo by to gesto, které by mne u Tebe zbavilo té křeče a které by mohlo být krůčkem k lepší atmosféře. [...]

Neuvěřili se, všechny moc pozdravuj a řekni jim, že jestli mě má vaše tecká funkce zcela neumorduje a budu schopen dopisovat tu rozepsanou hru (tak trochu o Tobě), dám každému z nich jednu takovou mě jeden výtisk jako vánoční dárek.

Zdraví V.

Úryvky z Václavova dopisu

Milá Jitko,
dopracoval jsem se k dalšímu poznání: všim jsem vinen já! Tvou oddanost jsem bral jako samozřejmost a jaksi jsem zapomněl, že si ji taky musím nějak zasloužit. Napsal jsem to Ivanu Lamperovi, což je první člověk po Olze, kterému jsem něco vyjevil.

Ještě něco: zjišťuji, že čím víc obdivu, respektu, důvěry a lásky se mi dostává jakožto jakémusi „duchovnímu fenoménu“, o to zoufaleji potřebuji něhu, vlídnost, porozumění a respekt jako obyčejný (jak říkám „fyzický“) lidský jedinec, jako chlap. To všechno jsem měl u Tebe — a asi jsem si toho dost nevážil. Uprostřed různých aplausů se teď cítím hrozně opuštěný. Kotvou jsem pro kdekoho — jenomže sám žádnou kotvu nemám.

!!! Je to absurdní: až když jsem Tě definitivně ztratil, pochopil jsem definitivně, čím jsi pro mne byla. To je můj průser, ne Tvůj. (Čím jsem na tom hůř, tím brakověji se vyjadřuji. To se ale říká už v Asanaci: veliký cit lze vyjádřit jen otřelými slovy.)

Vztah trval, ale už bylo jasné, že padla oboustranná naděje na zásadní změnu. Začala jiná doba. Pro mě plutonská. Situace ve společnosti se kondenzovala, houstla. Vzpomínám na jeho projev 10. prosince 1988 při demonstraci k oslavě Dne lidských práv na Škroupově náměstí. „*Naše země se začíná probouzet z dlouhého spánku.*“ Stála jsem tam kdysi vzadu v davu a plakala. Pak už mnohokrát. Rukopis toho slavného projevu dostala jako